

Skab læseglæde uden for linjerne:

Nye formater og strømninger
for litteraturarrangementer

*Årsmøde for
Litteraturarrangementer
Vejle 2024*

Skab læseglæde
uden for linjerne

Forord

Som folkebiblioteksansatte og litteraturformidlere har vi udviklet os kolossalt, og vi har dygtiggjort os til fingerspidserne, for at skabe litteraturoplevelser for borgerne.

Vi går foran med erfaring og engagement for at hjælpe borgeren til at lirke døren op til litteraturens verden, og vi udnytter konstant mulighederne for at gentænke og genopfinde det fede litteraturengagement.

Vi følger med i tidens strømninger og tendenser, og leger, eksperimenterer, fejler og excellerer med nye veje til at formidle litteraturen og engagere læsere.

Derfor inviterede Centralbibliotekerne i 2024 landets fremmeste formidlere til "Årsmøde for litteraturarrangementer". Her blev nogle af landets mest innovative formater blev præsenteret for kollegaer fra nær og fjern og det var inspirerende som ind i helvede!

I denne pamplet får du hele rækken af de litteraturarrangementer, som blev fremlagt til årsmødet. Fælles for dem er, at de alle er designet til at vække læseglæde og skabe nye oplevelser med litteraturen.

Vi inviterer dig til at aktivere din egen læseglæde og indtage pamfletten som var det din yndlings ferieroman. Lad dig inspirere af litteraturarrangementerne, som på hver sin måde gør plads til meninger, samhørighed, engagement, sanselighed, sjov og kreativitet.

*God læselyst,
Læsesporet 16+
Central Bibliotekerne*

Appetit på bøger

Koldingbibliotekerne

Appetit på bøger er Koldingbibliotekernes nye arrangementsformat, der kombinerer litteratur og fællesspisning.

Hver gang er der et tema for aftenen med indslag og boganbefalinger, som passer til. Bagefter kan du deltage i fællesspisningen og møde nye, læseglade mennesker

Jeg har været til en dejlig aften på @koldingbib

Litterære folkehøringer

Albertslund Bibliotek

Folkehøringen i sin klassiske form stammer fra det deliberative demokrati, hvor man ikke blot vil høre folks holdninger, men også skabe rammerne for at dem, der deltager, kan kvalificere dem. Det vil sige, at man er interesseret i at undersøge, hvordan folks holdninger former sig, når de har haft mulighed for at tænke sig om og for at opøge relevant information.

En litterær folkehøring er et arrangement, der tager udgangspunkt i litteraturens evne til at åbne verden op og give os nye perspektiver på komplekse emner og samfundsmæssige spørgsmål. Forfattere er eksperter på litteratur, sprog og æstetik og kan vende din verden på hovedet - og gøre svære emner eksistentielt vedkommende. Det er veldokumenteret, at ren formidling af kendsgerninger, fakta og tal ikke er tilstrækkeligt til at folk ændrer adfærd og holdninger, især indenfor spørgsmål om klima, bæredygtighed og miljø. Det kan være svært at forholde sig til 'kolde' facts og kendsgerninger og skabe en forbindelse til ens eget liv, hvor litteraturen åbner verden op og gør den eksistentielt vedkommende. Litteraturen er - eller kan i det mindste være - et mellemværende mellem menneske og verden, det ikke-menneskelige, naturen, træerne, olien, dyrene, maskinerne, svalerne, algoritmerne og selve kosmos - og litteraturen kan tale til vores empatiske evner, samvittighed og følelse af samhørighed med andre væsner, naturen og kloden.

En litterær folkehøring foregår derfor sådan, at eksperterne, som her altså er skønlitterære forfattere og/eller filosoffer, videnskabsfolk og tænkere, skriver/finder en kort tekst inden for emnet, som borgerne kan læse før arrangementet på hjemmesiden og i lokale medier. Teksten bliver også præsenteret til arrangementet som et oplæg på max 15 min.

Efter præsentationen af teksterne til arrangementet samles deltagerne i grupper til samtale og fælles refleksion i form af workshops, der modereres af bibliotekets medarbejdere, lokale partnere og eksperterne. Borgerne udvikler her statements/manifeste/produkter af forskellig karakter, der kan indgå i et fælles produkt og udstilling og fungerer som en dokumentation af borgernes nu informerede holdninger, der kan viderebringes til kommunale politikere, lokale grupper m.fl. Arrangementet rundes af i plenum.

I Albertslund og Glostrup var den overordnede tematik for de litterære folkehøringer i år 2023 klima, bæredygtighed og natursyn, men tematikkerne for en litterær folkehøring kunne være mange andre, der giver mening lokalt som fx sundhed, uddannelsesområdet eller arbejdskultur.

Opsummering:

Den litterære folkehøring er et nyt formidlingsformat, hvor folkeoplysning og demokratisk deltagelse fremmes ved hjælp af litteraturen. Folkehøringer bygger historisk set på en proces, hvor eksperter informerer og udfolder et emne for interesserede borgere og åbner den fælles refleksion og samtale. I den litterære folkehøring er de inviterede eksperter forfattere og formidlere og understøtter borgerne i at udvikle informerede holdninger til komplekse og aktuelle samfundsemner samt udtrykket af disse gennem forskellige kreative greb, der bliver til produkter til udstilling, tryk og omdeling til andre interesserede - og formatet kan således understøtte udviklingen af lokale interessefællesskaber.

Læs mere her i bogen om de litterære folkehøringer (PDF):

Strik og lyt

Koldingbibliotekerne

How to Strik og lyt i strikkebutikken

Strik og lyt i strikkebutikken er et arrangement, der i al sin enkelthed går ud på at inviterer folk indenfor i den hyggelige lokale strikkebutik, til at strikke, hækle eller nørkle med noget helt 3. mens de får læst højt af litteratur, der kan inspirere til hvad der kommer i ørerne når der f.eks. strikkes derhjemme. Tanken er at det skal munde ud i et lokalt og frugtbart samarbejde for begge aktører, der i sidste ende understøtter en større sammenhængskraft i lokalsamfundet. Konceptet kan sagtens fungere i en anden kontekst f.eks. Hyg, smag og lyt på den lokale café. Kun fantasien sætter grænser

Det skal du bruge:

- En lokal samarbejdspartner med et hyggeligt lokale. En bærbar højtaler eller lign, der kan tilsluttes en headset mikrofon
- Foldere eller lign, materiale fra e-reolen
- Bøger der kan lånes med telefonen via appen Biblioteket, for oprettede brugere
- Stole og et bord til bøger og forplejning

Start med at finde en lokal strikkebutik el. lignende I kan samarbejde med og lav en samarbejdsaftale.

Aftal de praktiske detaljer og hvem der står for hvad:

- Hvor i butikken/lokalet kan I være?
- Hvor mange deltajere kan der være?
- Hvem sørger for stole og for at sætte dem op på dagen?
- Hvem sørger for forplejning?
- Skal det koste noget og hvor meget?
- Hvem skal have pengene og hvordan udbetales de?
- Hvem står for markedsføring og deling på SoMe?
- Er der særligt gode tilbud på varer i butikken til arrangementet?
- Hvor tit og i hvilket tidsrum skal der være Strik og lyt i strikkebutikken og skal der være pauser i løbet af året?

Et eksempel på et program kan være:

18.30	Velkomst
18.35	Der læses højt af en korte og gerne afsluttet tekst f.eks. en novellei 20 min
18.55	Kaffepause
19.00	Der læses højt af en roman i 40 min
19.40	Pause
19.45	Der læses højt af endnu en roman i 40 min
20.25	Hyggesnak om det læste, lån af bøger, køb af garn og sparring til håndarbejde
21.00	Tak for i aften

Når det praktiske i samarbejdet er på plads og rollerne fordelt er det en god idé at blive enige om en lille tekst og billede, der kan genbruges til promovring af hvert arrangement på f.eks. hjemmesider, SoMe og i tryksager.

Inden hver gang udvælges de bøger der skal læses højt af. Det eneste krav er at det skal være bøger der findes som lydbøger på e-reolen. Der kan vælges ud fra et tema til hver gang, eller gæsterne kan komme med anbefalinger/ønsker, det bestemmer I selv.

Det kan være en god idé at lave en A5 flyer med en oversigt over de bøger der bliver læst højt af, som folk kan få med hjem. Man kan også lave et inspirationskatalog med udgangspunkt i aftenens tema eller med bøger der minder om det oplæste.

Æseløre

Ringsted Bibliotek

Æseløre-podcast, forklædt som arrangement

På Ringsted Bibliotek startede vi podcasten Æseløre i 2020. Siden har vi udgivet over 40 episoder og har over 5000 downloads. Podcasten er hoasted via Podbean, se <https://aeseloere.podbean.com/>, men vi udgiver den også som materiale på eReolen. Vi sender en ny episode omtrent hver måned.

Flere gange om året har vi danske forfattere som gæster i podcasten og det afvikler vi som en live-podcast med publikum.

Konceptet for disse forfatterarrangementer er at forfatteren får til opgave at vælge tre bøger, som har gjort særligt indtryk og som kan anbefales. Vi vælger tre bøger fra forfatterens forfatterskab og de seks bøger bliver skelettet for samtalen, der slutter med spørgsmål fra publikum.

Optagelsen klipper og redigerer vi og sender efterfølgende som podcast. Som nogle af de gæster vi har haft i Æseløre, kan vi nævne Knud Romer, Peter Øvig Knudsen, Kirsten Thorup og senest Peter Høeg og Jesper Wung-Sung.

Erfaringen ved disse live-podcast-arrangementer er at vi kommer meget tæt på forfatteren – både som forfatter, men også som læser. Det åbner nogle helt nye perspektiver i forhold til lytterne, læserne og publikum. En engageret forfatter, der fortæller om en god læseoplevelse er helt i øjenhøjde med sine læsere. Det skaber et nærvær i samtalen og en litteraturformidling, som vi ikke rammer når forfatteren er alene på scenen med et foredrag om sin seneste bog. De investerede personaleressourcer er også givet godt ud, da konceptet både skaber indhold i det fysiske bibliotek, som et publikumsarrangement, og på nettet som en podcast, der kan hentes digitalt.

Bogskoven

Frederikssund Bibliotekerne

Bogskoven er et interaktivt og nyskabende udstillingsprojekt målrettet alle biblioteksbrugere med det formål, at formidle litteratur og natur på en fælles platform. Konceptet er simpelt: overskriften er "natur" og udover at være en bogudstilling, der udforsker forskellige genrer, er det også en fleksibel platform, hvor vi i samarbejde med lokale kræfter afholder oplæg og aktiviteter i løbet af udstillingens varighed.

Bogskovens 10 bud:

1. SKRALD ET GAMMELT STATIV FRA EN TRAMPOLIN
2. FORLÆNG STATIVETS BEN, SÅ HØJDEN ER 2-2,20 METER (TAG HENSYN TIL UDS STILLINGSRUMMETS LOFTSHØJDE)
3. LAV EN AFTALE MED DIT LOKALE MAKERVÆRK OG LASERCUT BOGKASSER MED TEMAER PÅ (30x30x30)
ALTERNATIV: ANVEND EGNE UDS STILLINGSMØBLER
4. INDFARV DIT EGET STOF I EN SPAND I HAVEN
ALTERNATIV: KØB STOF PÅ MÅL
5. TRYK BANNERE MED TEKSTUDDRAG OG INFORMATION OM UDS STILLINGEN - HUSK AT BESTILLE I GOD TID
6. FIND PÅ TEMAER OG LITTERATUR TIL UDS STILLINGEN, DER FAVNER HELE MATERIALESAMLINGEN
7. EKSEMPEL: UNDER NATUR: DØDEN PÅ STRANDEN (KRIMI), ÅH ROSERNE (POESI), DIN VILDE VERDEN (BØRN)
8. KONTAKT RELEVANTE SAMARBEJDSPARTNERE OG AFHOLD ARRANGEMENTER I UDS STILLINGSPERIODEN. SKAF OGSÅ RELEVANT MATERIALE SÅSOM BROCHURER.
9. EKSEMPEL PÅ SAMARBEJDSPARTNERE: NATURVEJLEDER, KUNSTNER, FORFATTER, MUSIKER.
10. PYNT DIT STATIV OG UDS TIL BØGERNE I KASSER UNDER RETTE TEMA
11. EKSEMPEL PÅ PYNT TIL NATURTEMA: STOFRESTER, LASERCUTTEDE SOMMERFUGLE, INSEKTER/BLADE I PAPIR
12. AFHOLD FERNISERING MED FOREDRAG, WORKSHOP OG LÆKRE SNACKS, SOM DU HAR SKAFFET GRATIS GENNEM SPONS (DIN KOLLEGAS KØKKENHAVE)
13. TADAA - DIN BOGSKOV ER KLAR TIL BESØG

Håndmad og Håndbajer

Kulturhuse & Biblioteker Aabenraa

Uprætentios formidling af klassikere

Ideen er at gøre formidlingen af de store danske forfattere til en mere folkelig og spændende oplevelse fremfor et tørt gymnasieforedrag og samtidigt gøre forfatterskabet mere tilgængeligt. Formålet er at øge læselysten og læseglæden samt skabe en samtale om litteratur. Det er forfattere, som de fleste af os nok kender navnene på, men måske ikke har læst eller ved særligt meget om. De store klassikere virker mindre prætentiose og mere tilgængelige, når vi tager en uformel og hyggelig snak om dem over en øl og en rullepølsemad.

Vi har fokus på spændende fortællinger, lydclip, sjove facts, interviewclip og pudsig vinkler, når vi dykker ned i forfatterskabet og forfatterens liv og univers. Deltagerne får nogle håndmadder og en øl (eller andet), som de spiser undervejs. Det skaber en hyggelig og uformel stemning og håndmadderne passer ind i temaet om dansk kulturhistorie. Ud over at formidleren fortæller og viser billeder, videoklip, lyd, læser højt, laver quiz og lignende, så er fokus at skabe rum til samtale. Vi har et maks på 15 deltagere for at gøre det mere intimt og give plads til snakken og følelsen af, at vi er sammen om denne oplevelse.

Det største fokus er at formidle danske klassikere på en uprætentios måde, der kan skabe bl.a. nysgerrighed, fordybelse i litteratur, læseglæde og samtale både for dem, der læser og dem, der ikke gør. Alle kan være med og få en oplevelse med dansk litteratur. Vores begreb om klassikere er nogle gange meget bredt, da vi vælger ud fra lyst, men også gerne vil præsentere en bred vifte af forfattere. Vi har haft forfattere som Karin Michaëlis, Karen Blixen, Michael Strunge, Tove Ditlevsen, Ib Spang Olsen, Thit Jensen, Dan Turéll og Dennis Jürgensen med.

Praktik og skalering

Vi afholder lige nu 6-8 omgange 'Håndmadder og håndbajer' hver sæson, fordelt på 5 forskellige huse. Vi genbruger præsentationerne så en forfatter kommer forbi flere forskellige huse og også genbesøger de samme huse enten i samme sæson eller en anden sæson. Der bliver løbende tilføjet nye forfattere på repertoiret og fjernet nogle.

Konceptet kræver håndmadder og øl, evt. alkoholfri og sodavand. Desuden en formidler og tidsforbrug til at produceret indhold, finde klip osv. Man kan skalere konceptet ved fx at lave formidlerens præsentation kortere og tilføje mere plads til samtale eller andet.

Danske Digterruter

Vejle Bibliotekerne

Mærk Inger Christensens poesi i Vejle

Ikke meget vides om digteren Inger Christensens (1935-2009) opvækst i Vejle, men igennem grundig research, tilrettelæggelse og kridtede sko, åbner Digterruten for Inger Christensen op for hendes liv og levned i hendes unge år i Vejle. Ruten tager dig op over en skovklædt bakke med storslået udsigt over Vejle Ådal, ned igennem hendes gamle kvarter ved Spinderihallerne og ender ved fjorden med et flot kig over vandet til havnefronten med Vejles vartegn Bølgen.

Danske Digterruter inviterer folk til at opleve den danske natur og byer gennem litteraturen. Projektet består af et netværk af ruter, der strækker sig over hele Danmark og forbinder steder, som har inspireret nogle af landets største digtere. Formålet er at styrke samtalen mellem litteratur, lokale landskaber og folkelig interesse. Projektet opfordrer folk i alle aldre til at komme ud i naturen, sanse, læse og opleve de steder, der har inspireret danske digtere gennem tiden.

Ruterne er udviklet i samarbejde med Syddansk Universitet (SDU) og 19 digterhjem, biblioteker, museer, foreninger og selskaber. På ruterne kan man finde lydposter (QR-koder), der guider gennem landskaber/gader og giver adgang til fortællinger om de digtere, der har fundet inspiration her. Dette skaber en unik mulighed for at kombinere fysisk aktivitet med litterær fordybelse. Alle lydposter findes på <https://danskedigterruter.dk/>

Danske Digterruter udspringer af et projekt og er støttet af Norda-fonden, men selve idéen med at lave vandreture med udgangspunkt i en forfatter fra jeres lokalområde, kan også gentages i jeres område.

Udover Inger Christensen digterruten har Vejle Bibliotekerne produceret en vandretur i Vejles gader i samarbejde med Vejle-forfatteren Ulrik Gräs (f. 1940): "I sporet af forfatter Ulrik Gräs – tag på vandretur i Vejles gader": <https://vejlebib.dk/ulrikgras> Forfatteren er Vejles største nulevende forfatter, og han benytter genkendelige Vejle lokationer og personer i sine litterære værker. På turen gennem gaderne hører man Ulrik Gräs (f. 1940) fortælle om byen, personerne og forfattergerningen og en bibliotekar læser op fra Gräs' værker. Med ruten er forfatterens stemme og et stykke lokalhistorie bevaret.

For at lave jeres egen digterrute, kan I gøre jer følgende overvejelse:

1. Har vi en afdød eller nulevende forfatter med tilknytning til nærområdet, med en særlig eller måske ufortalt historie?
1. Hvilke kilder og nøglepersoner kan vi undersøge, for at finde ud af mere om forfatterens liv i området?
1. Skal der udarbejdes lydproduktioner til ruten? (oplæsninger, fortæller mm)
1. Findes der lokale/nationale fonde, som vil støtte produktionen?
1. Hvor meget tid kan vi afsætte til redaktionsarbejdet og udvælgelsen af tekster?

Vi graver et hul

Roskilde Bibliotekerne

Nogle gange har man bare brug for at trække stikket
Slukke telefonen.
Gå ud i naturen.
Og så grave et hul
sammen.

Kom og grav sammen med os andre.
Vi efterlader et smukt hul.

Det er ikke fordi det er strengt nødvendigt.
Eller nogen har bedt om det.
Men fordi det er rart at tage en spade i hånden.
Og så grave et hul.

Og lave noget i fællesskab
Dufte til jorden. Og få noget af den under neglene.
Få rørt musklerne lidt.

Du må være her så længe du har lyst.
Grave, hvis du vil.
Eller bare hænge ud
og slappe af sammen med os andre,
der graver.

Hvis solen skinner,
så graver vi.

Hvis det regner,
så graver vi.

Vigtig information:

- Det kræver særlig tilladelse at foretage gravearbejde på offentlige områder.
- Sørg for at kontakte parkforvaltningen i din kommune for at høre, hvilke tilladelser der kræves.
- Dette kan variere meget fra kommune til kommune.

CENTRAL
BIBLIOTEKERNE

